

ATENE: Atiko poselili že v neolitiku, Atene se prvi razcvet doživele v mikenski dobi, ko je na akropoli domoval kralj, po legendi naj bi heroj Tezej v 7. stol. pred Kr. Združil posamezne samostojne občine v polis Atene. Sprva so se ukvarjali s poljedelstvom, kasneje tudi s trgovino in obrtjo. **Državna ureditev:** na čelu polis kralj (basilevs), ima vso oblast. Kraljevo moč začne omejevati bogato plemstvo (evpatridi), ki odpravi dedno kraljestvo, omeji kraljevo oblast na 10 let, leta 682pr.Kr pa kralja odstavi. Na njegovo mesto postavijo devet arhontov, ki se menjajo vsako leto, po preteku mandata gredo v areopag (svet starešin), najvišji državni svet. Atene so tako postale aristokratska republika. **RAZVOJ DEMOKRACIJE: Drakon** (loti se reforme, bil je prvi, ki je zakone napisal in tako onemogočil njihovo samovoljno razlaganje, odpravi krvno maščevanje in razlike med namernim in nenamernim umorom, njegovi zakoni so bili zelo strogi – drakonski zakoni, že za krajo jabolka je grozila smrtna kazen), **Solon** (je odločilno vplival na razvoj demokracije, pod njegovim vodstvom atenci osvojijo otok Salamina, po izvolitvi za arhonta (594pr.Kr) se loti kmetijskih in političnih reform – črtal je vse dolgovne, prepovedal zadolževanje, ljudi odkupil iz suženjstva na državne stroške, uvede zemljiški maksimum, prebivalstvo razdeli v štiri razrede: petstomernike, viteze, zeugite in tete, takšno razdelitev imenujemo timokracija, posledice solonovih reform – zmanjša se moč aristokracije, človek je napredoval glede na sposobnost in ne zaradi privilegijev, razvoj obrti in trgovine, oljčni nasadi, pomoč obrtnikom, merski sistem), **Pizistrat** – tiranija (tri stranke: poljanska – stranka aristokratov, obmorska – stranka srednje meščanske poti, gorjanska – stranka skrajne ljudske demokracije. Še naprej je v veljavi solonov sistem, vendar ga vodi Pizistrat), **Klisten** (izvaja svoje reforme, ustanovi 10 novih fil, atene razdeli na mesto, zaledje, obalo, uvede ostrakizem – sodbo, po kateri so iz države izgnali vsakogar, kogar so sumili, da je nevaren demokraciji, glasovali so tako, da so ime nevarne osebe vpraskali v črepinjo). **VSEHELENSKA DELA:** preročišče v Delfih in olimpijske igre, k večji grški zavesti so prispevali še kultura, oba Homerjeva epa, kolonizacija, bogovi, skupna zgodovina, pisava in jezik, ki se je cepil v narečja

Atene v Periklejevem času: Periklej se je zavzemal za gradnjo partenona, templja, posvečenega Ateni Partenos (Devici), ki so ga začeli graditi leta 447 pr.Kr., sedaj velja za najlepšo stavbo grške klasike, s Propilejami uredili dostop na Akrtopolo, Erehtejon – Atenino svetišče, tempelj Nike (zmage), Hefajstovo svetišče in Odeon – prostor, namenjen glasbenikom. Atene postanejo središče kulturnega življenja, dramatik – Ajshil, Sofokler in Evripid, načrtovalec mest – Hipodamus, filozof – Protagora, kipar – Fidija, zgodovinar – Herodot, v 5 stol.pr.Kr Atene povzdignejo v kulturno prestolnico sveta. **PELEPONEŠKA VOJNA** : Sparta je bila nesporna kopenska sila, ki je podpirala aristokratske in oligarhične vlade, povod za vojno je bil spor med demokratsko in aristokratsko stranko v Epidammu (današnji Drač), leta 431 pr.Kr izbruhne vojna, ki je s presledki trajala 27 let in je spremenila razmerje sil v Grčiji. **Prvi del spopada (431 - 421 pr.Kr)** – na kopnem napadejo Spartanci, perzijci se umaknejo za obzidje atenske akropole, ko napad mine, so organizirali pomorsko odpravo, ki je ropala mesta ob peleponeški obali, v atenah izbruhne kuga, ki pomori tretjino prebivalstva, leta 421 pr.Kr sklenejo Nikijev mir, ki je predvideval 50-letno premirje in ohranitev statusa quo. Kljub premirju so se spopadi kmalu nadaljevali **Odprava na Sicilijo (415 - 413 pr.Kr)** leta 415 pr.Kr atenci izkoristijo spor dveh mest na Siciliji, z veliko vojsko se odpravijo na osvajanje otoka, saj so mislili, da bodo z osvojitvijo povečali dohodke, okrepili mornarico in dokončno obračunali s Sparto, vendar Atenci doživijo najhujši poraz. **Poraz Aten (404 pr.Kr)** – mirovni pogoji : Atenci so morali razrušiti dolgi zid, izgubili so vse zunanje posesti, morali predati vse ladjeve, morali so se vključiti v Peleponeško zvezo, pride do oligarhije, a jo že po nekaj mesecih nasledi demokracija. **Tebanska hegemonija:** voditelj je bil Epaminondas, ki je z novo razporeditvijo vojakov premagal Spartance, Peleponeška zveza propade, Tebanska nadvlada je trajala le 10 let, medtem ko so se grške države borile za prevlado in izčrpavale svoje moči, se je na severu porajala nova sila Makedonija. **Perzija po vojnah:** Ugled Perzije je oslabil, pri Grkih so Perzijci krepili občutek moči, povzročili so, da se sosednje države niso več tako bali kot nekoč.